

وہزارہتى پەرۋەردە
بەرئۆدەبەرايەتتى گىشتى پىرۆگرام و چاپەمەنئىيەكان

كارامەيى و بەھا گۆمەلايەتئىيەكان

پۆلى يەكەمى بنەرەتى كتىبى قوتابى

ئامادەکردنى

د.نبىل فتحي حسين

جمال عمر عبدالله

عبدالله رشيد حسن

كاوه عمر حمد

يوسف عثمان حمد

عمر علي شريف

وێزارهتی پهروهرده بریاریدا به خویندنی ئەم پرۆگرامه له چهند قوتابخانهیهکی بنه‌ره‌تی له ههرێمی کوردستان به‌شیوه‌ی ئەزموونی به‌گوێزه‌ی فهرمانی وێزاری ژماره (١٥٣٤٨) له‌ریکه‌وتی (٢٠١٩/٩/١٠) له‌سه‌ره‌تای سالی خویندنی ٢٠١٩ - ٢٠٢٠

گشت مانه‌گانی ئەم کتیبه‌ی بو وێزاره‌تی پهروه‌ده پارێزراوه

سه‌ره‌ره‌شتیاری ژانستی چاپ: یوسف عثمان خه‌ند

سه‌ره‌ره‌شتی هونه‌ری چاپ: عثمان یه‌رواد کواز - ناری محسن احمد

دیزاینی به‌رگ و ناوه‌ود: ره‌وه‌ده‌ سه‌ید سابر

ژماره‌ی سپاردن:

تیپاژ:

چاپ: چاپخانه‌ی

كوردستان
نیشتیمانی ئاشتی

ھۆكۈمەتلەرنى خۇشخەتەرلىك ۋە تەبىئەت بىخەتەرلىكىنى كاپالەتلىك قىلىش ۋە تەبىئەت بىخەتەرلىكىنى كاپالەتلىك قىلىش:

لە كاتىكدا كە ئىمەي كوردىستانى بە تامەزىرۋىيە ۋە باسى گىرگىيى كارامەيى ۋە بەھاكەن لە بونىدانانى داھاتوۋى گەلەكەمان ۋە كۆمەلگەيەكى تەندروست ۋە كەسايەتى مىندالان دەكەين، لە سەردەمىكى پىر لە ئالوگۈرى خىرا ۋە سەرسورھىنەردا دەژىن كە رەنگە تىپەراندى ئەو سەردەمە بەبى گەشەپىدەنى پەروەردە ۋە فىرگىرەن ۋە گۇرانكارىكردن لە پىرۋگرامەكانى خۇشخەتەرلىك ئىستەم بىت، بۇيە ۋەزارەتى پەروەردەي ھەرىمى كوردىستان بىرپارىدا لە پىرۋگرامەكانى خۇشخەتەرلىك، بۇ قۇناغى بىنەرەتى بابەتىكى نۇيى زىاد بىكات، لە ھۆكۈمەت بەرچاۋەكانى ئامادەكردن ۋە خۇشخەتەرلىك پىرۋگرامى كارامەيى ۋە بەھاكەن كۆمەلەيەتتەكەن ئەمانەي خوارەۋەن:

• داۋاكارى كۆمەلگەيى كوردىستان ۋە پەرلەمان ۋە ھۆكۈمەتى ھەرىمى كوردىستان ۋە راپۇرتەكانى دەزگەكانى راگەياندىن بۇ پىداچوۋنەۋە بە پىرۋگرامەكانى خۇشخەتەرلىك بە مەبەستى گونجاندىن ۋە دەۋلەت مەندىكردنى بە بىنەماكانى مۇقايەتى.

• جىبەجىكردنى دىدگاي ھەرىمى كوردىستان، لە پىناۋ تۈنادرىكردنى ھاۋولاتيان بۇ بەدەپىنەنى خۈسەتەكانىيان ۋە پالپىشت بىت بە بەھاكەن ۋە چەمكە مۇقايەتى ۋە دىمۇكراتىيەكان.

• يەككىل لە ئامانجە پەروەردەيەكانى ۋەزارەتى پەروەردە لە ھەرىمى كوردىستان، بەھاكەنە. ئەو بەھايانەي دەبىت بىتتە بەشىك لە رەفتار ۋە رەۋىشتى نەۋەكانى داھاتوۋ، واتە دارىشتى كەسايەتى نەۋەي دۈرۈژ، بۇ ئەم مەبەستە ۋەزارەتى پەروەردە بە پىرس ۋە راپۇرت لەگەل لايەنە پەيوەندارەكان ۋە ھاۋبەشەكانى لە رىگەي ئەنجامدانى كۆر ۋە كۆبۈۋنەۋە ۋە سەكۆيكار، بىرپاردرا پىداچوۋنەۋە بە سەرجەم پىرۋگرامەكانى خۇشخەتەرلىك لە قۇناغى بىنەرەتى بىكات.

بە لە بەرچاۋگرتنى دەستپىشخەرىي رىخراۋى نەتەۋە يەكگرتوۋەكان بۇ مىندالان (يونىسەف) بە ناۋى (فىرېۋونى كارامەيەكانى ژيان ۋە ھاۋولاتىبوۋن لە خۇرەھەلاتى ناۋەرەست ۋە باكۋورى ئەفەرىقىا)).

كاۋە عمر ھەمەد

بەرىۋەبەرى گىشتى پىرۋگرام ۋە چاپەمەنىيەكان

تەودرە سەرەككییەكانی پروگرامی كارامهیی و بهها كۆمه لایه تییهكان، شهروەك له خوارهوه
ناماژەى پینكراوه له قوناغى بنههتسى چوار بابەتسى سەرەكى له خۆ دهگرتا.

پيشه‌كى

كاتىك پروگرامه‌كان كه رسته‌ي گورانكارىيه‌كانى په‌رودرده و نامانجى سه‌رخستنى په‌رودرده‌يه‌كى دروسته ، نه‌وا پروگرامه‌كان له خه‌سه‌تى تايبه‌تى و گشتييدا زانستىكه ريسا وچه‌مكى خو‌ي هه‌يه .

هه‌ولدره به پلانىكى توكمه هه‌موو گورانكارىيه‌كانى پروگرامه‌كان له به‌رژده‌وندى تاكىكى ته‌ندروست بيت هاوته‌ريب له‌گه‌ل پرؤسه‌ي پيشكه‌وتنى زانستى و كومه‌لايه‌تى ئابوورى به له‌به‌رچاو گرتنى تايبه‌تمه‌ندى كولتوور و روشنبيرى له ژير ره‌هه‌نده‌كانى نيشتيمان و ناشتى جيهانى .

له سه‌ره‌تادا ئەم هه‌وله فيربوونه دربارەى په‌يره‌وکردنى كارامه‌يى و به‌ها و چه‌مكه كومه‌لايه‌تايه‌كان . هه‌ولدره شيوازه كلاسيكيه‌كه تيپه‌رينين زياتر بوار به خودى منداڵ بدرىت له ريگه‌ي تيگه‌يشتن و وه‌رگرتن و جيبه‌جيكردنى كارامه‌يى و به‌ها و زانسته كومه‌لايه‌تايه‌كان نه‌وان خو‌يان له ره‌فتارياندا پيشه‌نگى گورانكارىيه‌كان بن به‌هوى تاقىكردنه‌وه‌ي چالاكيه‌كان و وروژاندنى پرسىيارى كوزانىيارى و پرؤژه هاوبه‌شه‌ي نيوان خو‌يان . له ريگه‌ي بابته‌كانى ئەم كتيبه‌وه ديدى تايبه‌ت به خو‌يان هه‌بيت بو ئاينده و سه‌ركرديه‌تى گورانكارىيه‌كان بكه‌ن .

ماموستاي به‌رينز: ئەم پروگرامه بو تاقىكردنه‌وه نيه‌يه ، نامانجى فيربوون له‌م پروگرامه نه‌وه‌يه قوتابيان كاراكته‌رى سه‌ره‌كى بابته‌كانن له ريگه‌ي چالاكى و بىركردنه‌وه و گفتوگو‌كردن و راهي‌نانه‌وه ، با خو‌يان سه‌رپشك بن له چؤنيه‌تى نه‌نجامدانى . كارى

بەريزتان بەشداريكردنه له ريگه‌ي سەرپەرشتيكردن و دابه‌شكردني رۆله سەرەكويه‌كان له كات و چالاكويه‌كاندا.

دايك و باوكي بەريز: ئەم پرۆگرامه رۆلي ئيوه كارا ده‌كات چۆن ئيوه بەشيكن له بەره‌وپيشبەردني كارامه‌يي و بەهاكان بەشدارين له چالاكي و وه‌لامدانه‌وه‌ي ئەو پرسياره بويرانه‌ي كه منداڵه‌كانتان له‌گه‌لتان هاوبه‌ش ده‌بن.

قوتايياني بەريز: ئەمه هه‌وليكه بۆ چالاكبووني تواناكان و كارامه‌ييه خوديه‌كان، كه خۆت بەشيك بيت له گۆرانكاريه‌كان به‌ گيانيكی سەركرده تيروانينه‌كان بۆ ئاينده بەرنامه‌ريز بکه‌يت، سەرجه‌م چالاكويه‌كان كاري رۆژانه‌ي تويه كه له‌م پرۆگرامه خراوته روو بويه ئاراسته‌ي هه‌موو تيگه‌يشتنه‌كان له چالاكويه‌كان له بېرکردنه‌وه‌ي تۆدایه تهنه‌ها كاري ئيمه ريكخستن بووه به پي كات و شويني پيگه‌يشتنی هزر و بيري تۆي بەريز.

بيگومان له كاتي جيبه‌جيكردني ئەم پرۆگرامه‌دا رووبه‌رووي كۆمه‌ليك گرفت ده‌بينه‌وه، به‌لام به‌ هاوكاري هه‌موو لايه‌ك هه‌ولده‌دریت هه‌موو شتيك له به‌رژه‌وه‌ندي منداڵ بيت و هه‌رخۆي چه‌قي فيربووني گۆرانكاريه‌كان بيت، چونكه ئەم پرۆگرامه به پي پيوه‌ره‌كاني به‌لگه‌نامه‌ي پرۆگرامه‌وه ئەنجامدراوه.

ئاماده‌كاران

ناوه‌ڕۆک

هاوولاتیبوون (ناسنامه)

بهشی یه‌که‌م :

ژماره‌ی لاپه‌ره	یه‌که
١٠	من
١٨	من و خه‌زانه‌که‌م
٢٤	من و ده‌وروبه‌ره‌که‌م
٢٩	من و قوتابخانه‌که‌م
٣٤	من و کۆمه‌نگه‌که‌م

مافه‌کان (مافه‌کانم)

بهشی دووهم :

ژماره‌ی لاپه‌ره	یه‌که
٤٢	مافه‌کانم
٤٦	مافی خوه‌ندن
٥٤	قوتابخانه‌ جیگه‌ی هه‌مووانه
٥٧	مافی په‌روه‌رده و فیه‌کردن
٦٣	

به‌شی سییهم :

کارامه‌ییه‌کان (کارامه‌یی ته‌ندروستی)

یه‌که	ژماره‌ی لاپه‌ره
پاکو‌خاوینی	۷۲
چاودیری ته‌ندروستی	۷۵
خوراکی ته‌ندروست	۷۸
خوپاراستن	۸۱

به‌شی چوارهم :

به‌هاکان (به‌های که‌سی)

یه‌که	ژماره‌ی لاپه‌ره
راستگویی	۸۹
سۆز و خوشه‌ویستی	۹۲
ده‌سپاکی	۹۷
دئسۆزی	۱۰۳

بهشی یه کهم: هاوولاتیوون (ناسنامه)

من

من و خیزانه کهم

من و دهورو به ره کهم

من و قوتابخانه کهم

من و کومه نگه کهم

دەرھاوېشته‌ی فېرېوون

- ۱- ناسینى ناوى خوى.
- ۲- زانینى تهمەن و شوینى خوى.
- ۳- تیگه‌یشتن له مانای خیزان.
- ۴- ناسینى ئەندامانى خیزانه‌کەى.
- ۵- پۆلینکردنى خوى له‌ناو خیزاندا.
- ۶- زانینى ژینگه‌ی دەورووبه‌رى.
- ۷- کارىگه‌رى بۆ خاویڤن راگرتنى ژینگه‌کەى.
- ۸- هه‌لینجانى ئەوهى که خوى به‌شیکه له پیکهاته‌ى قوتابخانه.
- ۹- جیاکردنه‌وهى ره‌فتارى گونجاو له قوتابخانه.
- ۱۰- پارێزگاریکردن له که‌لوپه‌له‌کانى قوتابخانه.
- ۱۱- جیاکردنه‌وهى شیوازی ژيان له کۆمه‌لگه.

نامانجى فيربوون

۱- دروستکردنى ناسنامەى كەسىتى.

۲- پىناسەکردنى خىزانەكەى.

۳- پابەندبوون بە ريساكانى خىزان.

۴- ئىنتىماى بۇ قوتابخانە.

۵- ھاورى قوتابخانە.

۶- ناسىنى زمان و كوولتور و رۆشنىبرى كۆمەلگە.

۷- ئىنتىماى بۇ نىشتىمان.

۸- ئەركى تاك بەرامبەر نىشتىمان.

من ناویکم شه‌یه.

..... ناوی من

..... ته‌مه‌نم ساله .

..... دانیشتووی م .

..... چه‌زم له

من حەزم ئەه :

وینە کیشانە

تۆپە

بووکە شووشە یە

مەلە وانیه

پەت پەتئە

پايسكلە

گۆرانى گوتنە

ئاي پادە

چەند وشەيەك بۆ فيربوون

مامۇستاكەم

هاورېكەم

مەن

بېر كۆرۈنەۋە

هاورېكەم ھەزى لە جىيە؟

چالاکي: کارتې ناسنامه

.....	ناو		
کچ	کور	ره گهز	
۷	۶	۵	ته مهن

راهینان

دوو له حهزه کانت له خواردهوه بنووسه.

۳ بەشە وانە

من و خیزانەكەم

هەموومان خیزانیكمان هەیه

خیزانەكەم من پیکهاتوو ه:

خوشک

برا

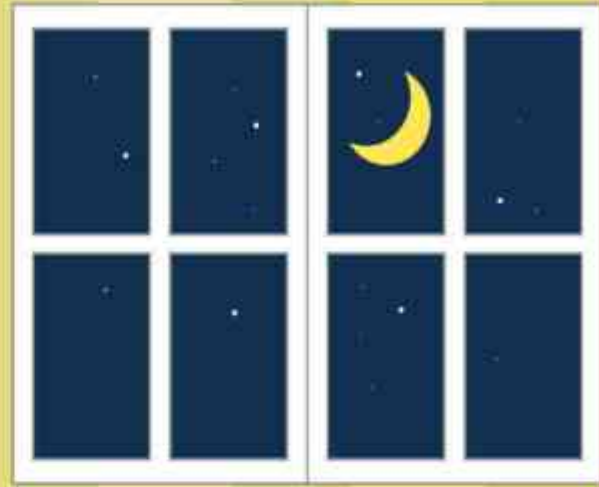
باوک

دایک

من ريز له خيزانه كه م ده گرم

من هه موويانم خو شده وي

پابه ندى ريساكانى
مائه وه دهيم

چەند وشەيەك بۇ قىربوون

خوشك

برا

باوك

دايك

يىرگىرنەوہ

من چەندەمىن كەسى خىزانەكەمم؟

(.....)

ناوی نه‌ندامانی خیزانه‌که‌م ده‌نووسم

چالاکي

چالاکیی ناخاوتن

ماموستا به هه مووان ده ئییت

(من به خته وهرم چونکه خیزانه کهم خوشده ویت)

۲ به شه وانه

من و دهوروبه ره که م

من ژینگه ده پاریزم

قوتابخانه

هه موومان ژینگه‌ی قوتابخانه
ده‌پاریژین

بیردەگەمەوہ بو ئەوہی فیڕبم

پاهینان

دروستکردنی گروپی
دوستی ژینگه پاریز

دياريكردنى رۆزى
پاكردنه وهى پۆله كه مان

۲ به شه وانه

من و قوتابخانه كهه

قوتابخانه كهه ناوى

من پاريزگارى له كه لويه لى
قوتابخانه ده كهه

چالاقى

له قوتابخانه هاورى
جياوازم ههيه و هه موويانم
خوشدهوين

قوتابخانه

چهند وشهيهكا بو فيربوون

هاورى قوتابخانه

بۆل

قوتابخانه

راهینان

وینه‌ی قوتابخانه کهم
رهنگ ده کهم

رهفتاری شیاو له قوتابخانه هه لده بئیرم

چالاک

پاکو خاوینی

شه رکردن

هاوکاری

قسه ده کهم بی نهوهی دهست هه لیبیرم

دهنگه دهنگ (دهنگی بهرز)

بیردەگەمەو

دوو بنەمای خۆشەویستی قوتابخانە بە ھاوریکانم دەلیم.

چالاکیی تیروانین

خۆم دەناسم

کەسیکی سەرکەوتووم

خیزانەگەم خۆش دەوێت

قوتابخانەم خۆش دەوێت

گه شتی
هاورپییانی قوتابخانه

من و کۆمه لگه کهم

۲ به شه وانه

ئه ندامانی
کۆمه لگه کهم
خۆشده وین

پاریزه

کریکار

قوتابی

مامۆستا

پۆلیسی ھاتوچۆ

پزیشک

کەسانی جیاواز لە
کۆمەلگە کەمدا ھەن

قوتابی

چەند وشە يەك بۆ فېربوون

يارىزان

بەرىو دەبەر

بۆلىسى ھاتوچۇ

پىشمەرگە

چالاکي

نهم وینانهای خوارهوه رهنگ بکه

عهرهب

تورکمان

کورد

بیرکردنهوه

له کۆمه لگه کهم نه ته وهی جیاواز هه یه؟
ناو بازنه که رهنگ ده کهم

- تورکمان عهرهب کورد
نهرمه ن سریان

گفتوگو کردن

له گه لّ ماموستا گفتوگوئی نه م شوینانه ده که یین

مۆل

شەقام

پارک

بیردەكەمەو و گەتوگۆ دەكەم

بە رەنگردنی یەكك لەم پیشانە خزمەتی نیشتمانهكەم دەكەم

داتاش

مامۆستا

هونەر مەند

پزیشک

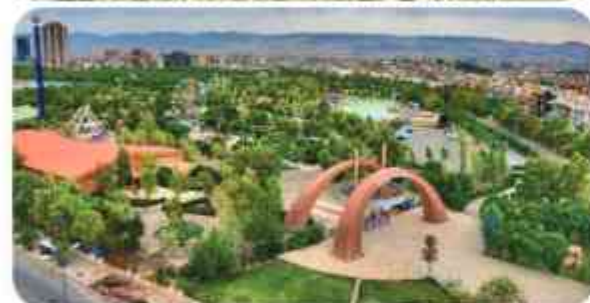
نەندازیار

پۆلیس

ئەم شارانە بەئاراستەكانيان دەگەيەنم

ئەرکی ماڭەوہ

ھەلەبجە

كەرکوك

دھۆك

سلیمانى

ھەولێر

به‌شی دووهم: مافه‌کان (مافه‌کانم)

مافه‌کانم
مافی خویندن
قوتابخانه جیگه‌ی هه‌مووانه
مافی په‌روه‌رده و فیترکردن

ماڻي ڙيانم ههيه

دهرہاویشتہ کانی فیربوون

۱- دروستکردنی لیستی مافہکان.

۲- پیناسہکردنی مافہکانی منداآ.

۳- زانینی مافہکان.

۴- ہاورپیہتی لہ قوتابخانہ.

نامانجی فیربوون

۱- ناساندنی مافهکانی مندال.

۲- پابه‌ندیوون به مافهکان.

۳- بایه‌خدان به وەرگرتنی مافهکانم له خویندن.

۴- هه‌لینجانی ئەو راستییه‌ی که خویندن مافی هه‌موو که‌سیکه.

۵- ناسینی مافهکانی خۆی له په‌روه‌رده و فیرکردن.

۶- زانینی په‌یوه‌ندی نیوان په‌روه‌رده و فیرکردن.

مافه كانم

۲ به شه وانه

من مافم هه يه

مافی خو مه هاوري كانم هه لېږتېرم

ماڤه‌كانى خۆم ده‌زانم

ئىيمه شه‌موومان ماڤمان شه‌يه

چەند وشەيەك بۆ فېربوون

يارىكردن

چارەسەركردن

مافەكان

گفتوگو كوردن

بىر لەم وينا نە دەكە مەو و لەگەل مامۆستا كەم گفتوگو دەكەم

بیرکردنه وه

ئهم دهسته واژانه به وینهی گونجاو دهگه یه نم.

- هاوکاری هاوریکه م دهکهم

- گوئ له ماموستا دهگرم

- به ریز دهووستم

- پاخواوینی پولهکهم دهپاریزم

چالاکیی به گروپ

مافی خوّمانه له گهّل هاوریگانم تیپی فتهوّلین دروستبکه یین

پاهینان

له ماله وه هه ولده دهم
له گه ل دايك و باوكم
باسي مافه كاني مندا لان بكهين

بیردهکه مه وه و فیرده بيم

له گه ل مامۆستا که م
گفتو گو له سه ر مافه کانمان ده که ين

راهینان

ریکخستن: بو ناسینی مافه کانت ئەم پیتانه به پیی ژماره کانیان ریکبخه

ک ۹	م ۱	د ۱۱	ی ۵	ی ۴	ا ۲
ر ۷	ن ۱۲	ا ۶	ی ۸	ف ۳	ر ۱۰

خه یا ئکردنه وه

ئەم وینەیه پیمده لیت:

۱- هوی غه مباری منداله که چیه؟

۲- ئەو مافه چیه که منداله که لئی بیبهش بووه؟

۳- چون هاوکاری منداله که بکهین؟

سوود ئەم وشانه بیینه

(ههژاری، بیبهش بوون له خویندن، ههزکردن له یاری، جیاوازیکردن،

ناساندنی مافه کان)

۲ بەشە وانە

ماڧى خويندىن

ھەموو مىندالىك
ماڧى خويندىنى ھەيە

من مامۇستاكانم
خۇش دەۋىت

ماڧى خويندىن
ماڧى مرقۇقە

كاتىك پىرسىيارم ھەبىت
لە پۇل ماڧى خۇمە
ۋەلامى راست ۋەرگرمەۋە

چەند وشەيەك بۇ فىربوون

مامۇستا

ماڧى خويندىن

ماڧەكانى مرقۇق

بنەما

ھەموو مندالىك لە داھاتوودا مافى خۆپەتى پىشەپەك ھەلبژىرەت
من ھەزدەكەم بېم بە (ناو بازنەكە رەنگ دەكەم)

چالاقى

يارىزان

پزىشك

مامۇستا

بۇياغچى

پۇلىس

ئەندازىار

چالاقى

دروستبوونى گفتوگو كۆردن لى نىوان قوتابى و مامۇستا
بۇ دانانى بنىماكانى ناو پۇل

پرسىيار كۆردن

پرسىيار لى ئەندامانى خىزانى كەت بىكە: بۇچى ھەندىك مىندال لى خويىندىن
بىبەشنى و كار دەكەن؟

بىر دەكەمەو مافى خويىندىن بى خۇرايى ئەمانە دەگرىتتەو

(چوون بۇ قوتابخانى، كىتەب، پەراوگە، گۆرەپانى يارىكۆردن،
بوونى ژىنگەيەكى ئارام، پىداوويستى قوتابخانى)

۲ بەشە وانە

قوتابخانە جىگەي ھەموومانە

قوتابخانە مافى ھەموو
كەسىكە تىيدا بخوئىنىت

من كەسىكى خاوەن
پىداوئىستى تايبەتم، لە
قوتابخانە بەختەوهرم

من كەسىكم كولتوورىكى جياوازم
ھەيە، لە قوتابخانە بەختەوهرم

ھەموومان لە قوتابخانە
بەبى جياوازی دەخوئىنن

چەند دەستەواژەيەك بۆ فيربوون

مافى ھەموومانە

خاوەن پىداوئىستى تايبەت

قوتابخانە جىگەي ھەموومانە

بەختەوهر

به بن جياوازي له قوتابخانه هه موومان هاوکارى به کترى دهکەين

نیشانه‌ی (✓) به رامبه‌ر ره‌قتارى باش

نیشانه‌ی (X) به رامبه‌ر ره‌قتارى خراپ داده‌نیم

چالاکى :

نووسين له‌سه‌ر دیوار

توو‌ره‌یى

هاوکارىی خاوه‌ن پینداویستی
تایبەت دهکەم

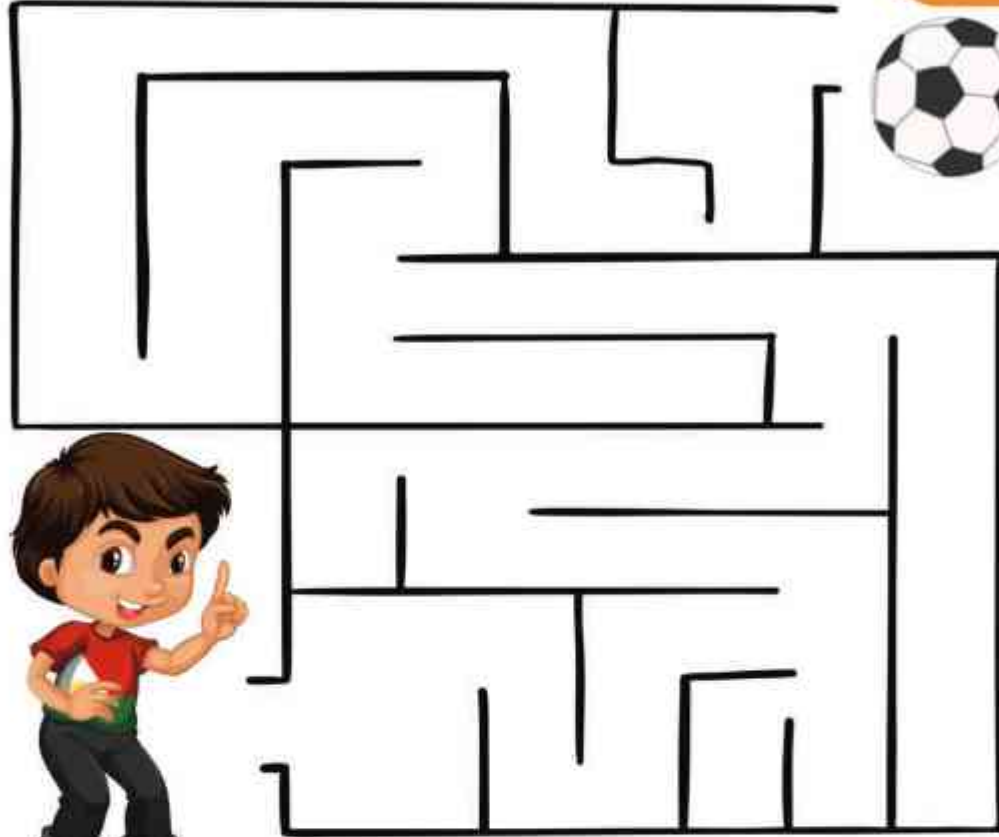
یارمه‌تى هاو‌ریکه‌م ده‌ده‌م

له‌ریز ده‌وه‌ستم

له‌کاتى قسه‌کردن هاوار ده‌که‌م

چالاکى

رینگه‌ی ونبوو

چالاکى

ناوى سى له مامۆستاكانم دهنووسم

بیردهکه مه وه و فیردده بیه

نیشانهی (✓) بو دسته واژهی گونجاو دادنه نیم نه وهی نه گونجاوه به جیتی ده هیلم

هاوریکه م نایینی له من جیاوازه

یاری له گهل ده که م

گفتو گوئی له گهل ده که م

هاوکاریی ده که م

دوور ده که ومه وه لینی

له کاتی نه خوشی
سه ردانی ده که م

گالتهی پی ده که م

پاهینان

نه وانهی شایه نی خوشه ویستی و ریزگرتتن ناو بازنه که رهنگ ده که م

دراوسی

ته له فزیون

باپیره

بالنده

دایکم

تۆپه که م

پرسیار

پرسیار له دایک و باوکت بکه پینکه وه ژیان چی ده که یه نییت؟
دواتر وه لاهه که ی له ناو پۆل باسبکه

پروژه

به هاوکاری ماموستا له گهڻ هاو پوله کانم گفتوگۆی نهوه
دهکهین قوتابخانه جیگهی هه موو جیاوازییه کان ده بیته وه
و خاله کان ده نووسینه وه

نه رکی مائه وه

له گهڻ دایک و باوکم باسی نه وه ده کهین کوردستان
نیشتیمانی هه موومانه نه گهر جیاوازیش بین

چالاکى: گەشتن بە ئامانچ

لەگەڵ ھاوپۆلەکانم بە ھاوکاری مامۆستاگەم
بەرنامە یەک دادەنێین بۆ ھاوکاریکردنی خاوەن
پیداویستی تایبەت

۲ به شه وانه

مافی په روه رده و فير كردن

مافی خوځمه له
تونډوتیژی پاریزراویم

مافی خوځمه له ژینگه یه کی
نارام و سه لامه ت
په روه رده بکریم

راھىنان دەكەم

لە ژمارە (۱ تاوہ کو ۵) بە پىي گرنگيان ريزبەندى پەروەردە ئەرکى كىيە.

() دايك و باوك

() كۆمەلگە

() قوتابخانە

() دەولەت

() رىكخراوہكان

چالاقى

دەخوينم بۆ ئەوہى بىم بە

..... -۱

..... -۲

..... -۳

زاراوهكان

توندوتيزى

ئاينده

ژينگه يهكى ئارام

پهروهرده

پهروهردهى دوور له توندوتيزى چييه؟

بیردهكه مهوه و فيردهبم

به هاوكارى ماموستاكه م بنه ماكانى ژينگه يهكى ئارام دهنوسم

دەخوینمەوہ و فیردەبەم (بە ھاوکاریی مامۆستا)

دەسۆزیی

ھاوکاری

سەلامەتی ھاتوچۆ

کاری خۆبەخشی

دەسپاکی

ژینگە پاریزی

گفتوگۆ

بە ھاوکاری ھاوچۆلەکانت ئەو کارانە بلی کە ھاوکاری
ھاوچۆلەکانی خاوەن پێداویستی تایبەتت کردووە

نەركى مائەوۈ

بە ھاوكارىيى دايك و باوكم بە دوو خال باس لە رېزگرتنى
ياساكانى قوتابخانە دەكەين و دواتر لە پۆل بۆ ھاوپۆلەكانم
باسى دەكەم.

پروژه (كارکردن بە گروپ)

(پەرودە و فيركردن مافى ھەمووانە)
ئەمە لە پۆلدا، بە ھاوكارىيى مامۇستا راقەدەكەين.

مافى گەشتى قوتابخانەم ھەيە

بەشى سېيەم: كارامەييەكان (كارامەييە تەندروستى)

پاكوخاوينى
چاودىرى تەندروستى
خۆراكى تەندروست
خۆپاراستن

دەرھاوېشته کانی فېربوون

۱- زانینی کارامه بیه کان.

۲- زانینی بهرنامه ی خوراکی تهنروست.

۳- جیاکردنه وهی خو پاراستن و چاره سه رکردن.

۴- نر خاندنی گرنگی ژیانیکی تهنروست.

ئامانچى فېربوون

۱-كاركردن لەسەر كارامە يىپەكانى تاك.

۲-پەيرە وكردىنى بىنە ماكانى پاكو خاوينى.

۳-زانينى مەرجهكانى تەندروستى.

۴-جياكردنه ودى خۆراكى تەندروست و نا تەندروست.

۵-زانينى ھەنگاوهكانى خۆپاراستن.

دانه‌کانم ده‌شوم

به هاوکاری هاوړیکانم پوله که مان پاکو خاوین راده گرین

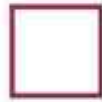

نیشانه‌ی (✓) راست بهرام‌بدر کرداری راست داده‌تیم

چالاکى

نیشانەى راست (✓) بەرامبەر ویتەى راست دابنئ

پاهیتان

خشتهیه کی هفتانه دروستبکهن و تیایدا بنووسن
چهند جار ئەم کارانه دهکەیت

له ههفتهیه کدا

پاککردنه وهى پۆل	وه رز شکردن	خۆشتن	نینۆ کردن	ددان شتن	کار
					ژماره

ته ندروستی

۲ به شه وانه

ئه مانه به یه کتر ده گه یه نم

چالاکیی

بو نکر دن

بیفین

بیستن

تام کردن

نیشانەى (✓) بەرامبەر وینەى راست دادەنیم

بیردەكەمەوہ و گفتوگو له گەل مامۆستاكەم دەكەم
مافی خۆمە چاودیڤى تەندروسىتىم ھەبىت

چالاقى

لە تيشكى گەرمای ھاوین و سەرمای زستان

سەیری تيشكى خۆر دەكەم

یاری دەكەم

خۆم دەپاریزم

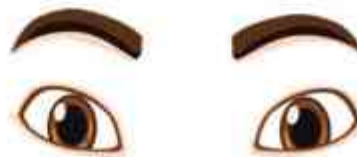
راھینان

لەم شوینە چارەسەری خۆم دەكەم

ئەركى مائەوہ

لەگەل دايك و باوكم لەسەر ئەو رەفتارانەى دەبیتە
ھۆى پاراستنى تەندروستى چاو و ددان، گفتوگو دەكەم.

لەگەڵ ھاوریکەم گفتوگو دەکەم
خۆراکی تەندروست چیه؟

خۆراكى تەندروست

شیر

زەیتون

هیلکە

نان

تەماتە

قوتابىەك دەلئیت: بۆ ئەوھى تەندروستىم باش بئیت
خۆراكى سەر داپۆشراو دەخۆم

(خۆراكى دانەپۆشراو ، مئىش و مەگەن)

(خۆراكى داپۆشراو)

چەند وشەيەك بۆ فئىربوون

تئىشكى خۆر

وەرزش

تەندروستى

مافى خۆراک

چالاکی

سوودی هه‌ریه‌ک له‌مانه باسبکه:

نان

گوشت

هیلکه

شیر

کیک

میوه

ته‌ماته

په‌نیر

ماست

خۇپاراستن

۲ بەشە وانە

خۇمان
لەمانە دەپارتیزین

میش و مهگهز

تیشکی بههیزی خور

خوراکی دانه پوشر او

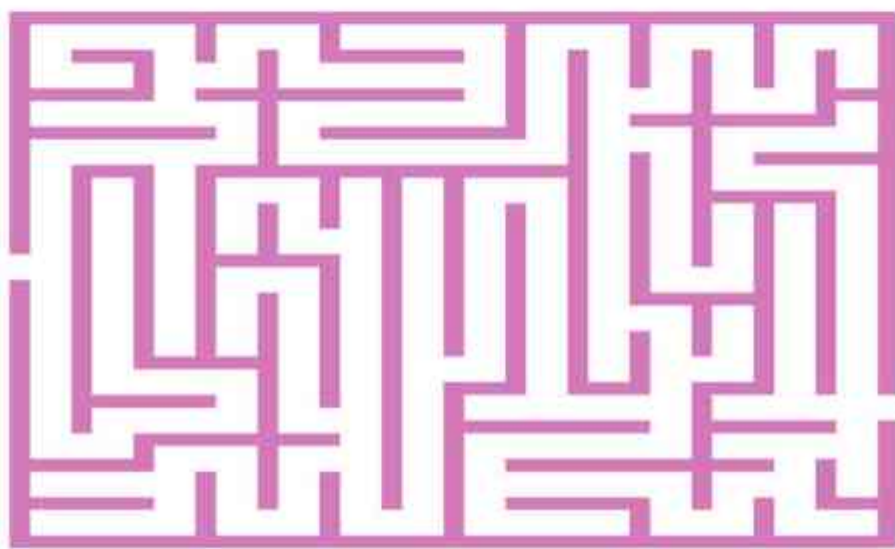
سهرمای زستان

ئەو خۆراکه تەندروستانەى لە قوتابخانە باسماڻ کرد
بە خێزانەکەم دەلیم

ئەرکی ماڻهوه

خۆراکی تەندروست تەمەن دريژ دەکات

بیردەکەمەوه

خۆم له کرداری چهوت و خراب دهپاریزم نیشانهی (✓) له بازنهکه دادهئیم

دهنگه دهنگ	راستگویی	درۆ
☐	☐	☐
خۆراکی تهندروست	نینۆکی دریژ	ئاو به فیرودان
☐	☐	☐
ریکخستنهومی ژوورهکههه	پاکو خاوینی قوتابخانه	شهه رانگیزی
☐	☐	☐

چه نه وشهیهک بو فیروون

ئاو به فیرودان

رهفتاری باش

خۆپاراستن

شهه رانگیزی

پرسیار

خوږپاراستن له چي باشتهره؟

راهينان

نهم وينهيه رهنگ بکه

بیرده که مه وه

خو پاراستن ره فتاریکی په سه نده

نه رکی ماله وه

گفتوگو له گه ل نه دامانی خیزانه که م ده که م له سه ر نه وه
شانه هی له ماله وه زیانمان پی ده گه یه نیته.

ته باخ

چه قو

ئاو به فیرودان

پلاکی کاره بای شکاو

په رداخی شکاو

نزیک دانیشتن
به رامبه ر ته له فزیون

مافی خو مه چاودیری ته ندروستم شه بیته

به‌شی چوارهم: به‌هاکان (به‌های که‌سی)

راستگویی
سۆز و خوشه‌ویستی
ده‌سپاکی
دئسۆزی

دەرھاوېشته کانی فېربوون

۱- شېکردنه وهی راستگوځی.

۲- زانینی ګرنگی راستگوځی.

۳- زانینی پېویستی سۆز و خوښه ویستی.

۴- پابه ندبوون به بڼه ماکانی ده سپاکی.

۵- شېکردنه وهی رهه ندی دلسۆزی.

۶- درکوردنی به کاری هاوبهش له گهل کهسانیتر وهکو بڼه مای دلسۆزی.

ئامانجى فيربوون

۱- فيربوونى راستگوڭىيى.

۲- زانينى كاريگهري راستگوڭىيى.

۳- ههلبژاردنى كهسانى راستگوڭىيى.

۴- جياكردنهوهى سۆز و خوڭشهويستى.

۵- ههستكردن به سۆزى كهسانى ديكه.

۶- ئالوگوڭكردنى سۆز و خوڭشهويستى.

۷- پابهئد دهبيت به دهسپاكي وەكو بنه‌ماي به‌هاكان.

۸- جياكردنهوهى دهسپاكي له‌رهفتاره‌كانى ديكه.

۹- هه‌ولدان بۆ كارى دلسۆزىيى له‌به‌رامبهر كهسانى ديكه.

۱۰- درككردنى كارى دلسۆزىيى له‌ به‌يوه‌ندى كۆمه‌لايه‌تتيره‌كان.

به ها کان دوو جۆرن

- ۱- به ها گشتیه کان (جیهانییه کان) که هه موومان له سه ری ریکه و تووین و هکو به های (مرو قایه تی، کۆمه لایه تی، ئاکاری، ...))
- ۲- به ها تایبه تییه کان (نیو خو ییه کان) که تایبه تن به شوینیک و نه ته وهیه ک و هکو به ها (نه ته وهیه کان، کولتوورییه کان و دابونه ریت)

من له گه ن خیزانه کهم راستگۆم

من له گه ن هاو ریکانم راستگۆم

من له گه ن مامۆستاکه م راستگۆم

ئالا و سارا دوو قوتابی پۆلى يەكەمى
بنه پەتەن بە دایکیان گوت: حەز دەكەین
بنه ماکانى راستگۆییمان پى بلیت، دایکیان
گوتى:

فیربوونى راستگۆیى بەرپرسياریتی
خیزان و قوتابخانەیه، و بنه ماکانى
ئەمانەن (بویری، دلسوزی، ئاکارى
جوان...).

ماموستا بە قوتابیان دەلیت: كى دەزانى بنه ماکانى راستگۆیى چیه؟

ناو بازنه كه رهنگ بکه

دلسوزی	☐	بویری	☐
ترسنۆكى	☐	راستی	☐
شه رمکردن	☐	يارىکردن	☐

راستگۆیى له مائهوه بریتیه له:

— ریزگرتن له ههستی كهسانی دیکه
— ههیشه راستییهكان دهلیم
— دان به ههلهكانى خۆمدا دهنیم
— ئازارى كهسانی دیکه نادم

چەند وشەيەك بۇ فيربوون

راستگۆيى بەھاكان بوئىرى ئازايەتى شەرمكردن

بىردەكەمەوہ

من راستگۆم بەرامبەر بە:

دایک و باوكم	مامۆستاكانم
هاوریکانم	نیشتیمانەكەم
خۆم	دراوسیکانم

هەولدهدم بنه ماكانى راستگۆيى بەرامبەر
مامۆستاكانم لە پۆل باس بكەم

راھینان

لەگەل ھاوپۆلەكانم بنه ماكانى راستگۆيى
هەلدەبژيرين

چالاکيى پیکهوهيى

توورەيى

گفتوگۆکردن

توندوتیژی

دلسوزيى

قسەنەکردن

ھاوکاری

نەو كەسانەي خۆشدهويتن بازنەكەيان رەنگ دەكەم

مامۆستاكەم

دايك و باوك

نيشتيمانەكەم

قوتابخانەكەم

نەو پيشانەي خۆشدهويتن نيشانەي راست (✓) بەرامبەري دادەنينم

پيشمەرگايەتي

كارگوزاري

مامۆستايەتي

پزيشكي

رۆژنامەنووسي

بازرگاني

پاريزەري

كريكاري

ھاوکارى مىندائە بچووکە كەمان دەكەم

من لە گەل جوجە لە كان یاری دەكەم و ئاویان پێدە دەم چونكە سۆز و خۆشە و یستیم
بۆیان هەیه.

چەند وشەيەك بۇ فيربوون

هەلەكردن

توورەيى

خۆشەويستى

سۆز

ئەوانەي بىنەماي سۆزوخۆشەويستىيە ناو بازىنەكانيان
رەنگ دەكەم

چالاقى

درۆكردن ☐	راستگۆيى ☐
سەردانىكردن ☐	پەيوەندىكردن ☐
پىشتگۆخىستىن ☐	يارمەتىدان ☐

ئەمانەي خوارەوۈ بە پىي خۆشەويستىم بۇيان هەلدەبىزىرم ژمارەيان بۇ دادەنىم

مامۆستاكەم

هاورىكەم

دايك و باوكم

قوتابخانەكەم

يارىيەكانم

نىشتىمانەكەم

مامۇستا لەگەل قوتابیان باسی سۆز و
خۆشەویستی دەکات

گفتوگۆکردن

سۆز و خۆشەویستی

پاراستنى باخچەى قوتابخانە نىشانەى
خۆشەويستى قوتابخانەيە

کردار

قوتابخانە

پروژه

لەگەڵ ھاوپیۆلەکانم باسى دابەشکردنى بەرپرسیاری بۆ بابەتى
خۆشەويستى نىشتیمان، دەکەين.

مافى خۆمە ژینگەيەكى پاکم ھەبييت

دهسپاکی بههایهکی جوانه بۆ شه مووان

هه وئدهدهم له کاره که مدا
دهسپاک بچ

هه موومان بنه ماکانی دهسپاکی
جیبه جی ده کهین

مامۆستا باسی بڼه ماکانی دهسپاکی دهکات

پابه ندبوون بهکات

راستگویی

هاوکاریکردن

ریزگرتن له یاسا

جیبه جیکردنی
کاره کانم

خوشه ویستی
قوتابخانه

دهسپاکی رهوشت بهرزیه

دهسته واژه‌کان

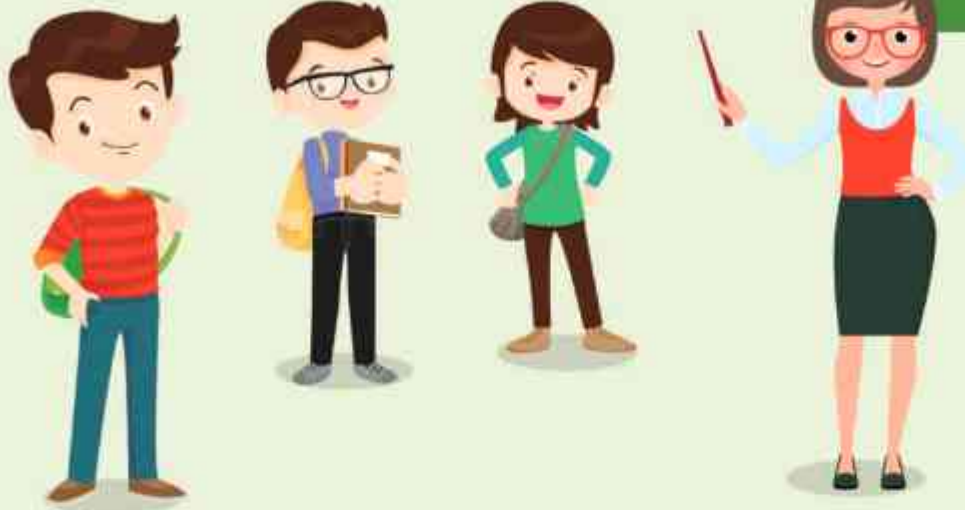
ریزگرتن له یاسا

پابه‌ندبوون به کات

دهسپاکی

چالاکى

له گهڻ مامۆستاکهه له ناو پۆلدا باسى دهسپاکى دهکهه.

بیردهکهه وه و فیردهه بهم

ئهوانهه رهفتاری باشن، رهنگیان دهکهه

- راستگوویی شه پرکردن ناشتی
- ریزگرتن له یاسا توندوتیژی پیکه وهژیان

راهینان

له گهڻ خیزانه کهه مده
باسی بنه مای دهسپاکى
و پاشان له پۆلدا گفتوگوئی
دهکههین له سهه دهکههین

کردار

لەكاتى شكاندننى يارىي هاوريكهەم رەفتارم چۆن دەبيت؟

نیشانەى راست (✓) بەرامبەر دەستەواژەى دروست دادەنيم

راستگويانە پيى دەلیم

ئەو شويىنە بە جيدهيلم

هاوكارى دەكەم بۆ
چاكردنهوى يارييهكه

خۆم بيدهنگ دەكەم

دووباره يارييهكه دەشكينم

داواى ليبوردين دەكەم

پاهینان: کاری گروپ

لهگه ل هاویۆ له کانت باسی کاری هاوبهش بکه
(ههنگاوه کانی خاوینکردنه وهی پۆل)

مامۇستا باسى مەرجەكانى دۆسۆزى بۇ قوتابيان دەكات

وا دابنى تۆ رۆژنامە نووسى قوتابخانەى ھاورپى، چاوپىكەوتن لەگەل
رابەرى پۆل بکە، بۇ باسکردن بنەماكانى دۆسۆزى.

بیرھینانہ وہ

له گهڻ خوشک و براکانم باسی دلسوزی دهکین

به شیوهی زارهکی له پۆل باس لهم دهسته واژانه دهکین

پاکراگرتنی ژووری نووستن

یارمهتیدانی دایک و باوکمان

پابه ندبوون به به لینه کان

خاوینکردنه وهی باخچهی مال

چهند وشهیهک بو فیربوون

کارکردن

پلان

خوبه خشی

کاری هاوبهش

چالاقى

لەگەل ھاويۆ لەكانت باسى كارى ھاوبەش بکە
(لەكاتى پيويست يارمەتى ھاوريگانم دەدەم)

چالاقى

من بۇ ژىنگەي قوتابخانەكەم دىلسۆزم، بە، ھاوكارىي
مامۇستاكەم گىفتوگۆي لەسەر دەكەين.

بە يارمەتى مامۇستاكەم گىفتوگۆ لەسەر ئەم دەستەواژەيە دەكەم
(سەرکەوتن لە خويىندا نىشانەي دىلسوزيە)

پاھىنان

ئەرکی مائەۋە

لەگەل خىزانەكەمدا باسى دلسۆزىي بەرامبەر دايك و
باوك دەكەم، دوایی لە پۆلدا گفتوگۆی لە سەر دەكەين.

پروژه

به هاوکاری ماموستای بابهت بهرنامهیهک دادهنیین تا بزانیین له کاتی پشووی
هاوین چ کاریکی هاوبهش بکهین وهک بنهمای دلسوزی. نیشانهی (✓) بهرامبهر دلسوزی دادهنییم.

یارمهتی دایک و باوکم ددهم.

بهشداری خولی موسیقا دهکهه.

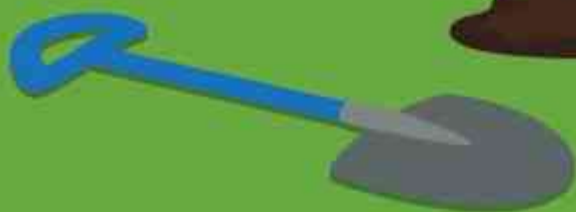
لهگهّل هاورییهکانم چیرۆک دهخوینمهوه.

لهگهّل باوکم باخچهی مال پاک دهکهینهوه.

لهگهّل خیزانهکهه بهرنامهی گهشت دادهنیین.

مافی خۆمه له توندوتیژی پارێزراویم

له پیناو پاراستنی ژینگه هاوکار دهبین

ژینگه ژیانمانه با بیپاریزین

پارېژگارى له تهنډروستى ددانهكانت بكه..
تهنډروستيت جيگه يايهخمانه

چون دهم و ددان به خاوينى رادهگرين؟

- هموو شهويك پيش خهوتن ددانهكانت بشو.
- بهياتيان دواى نانخواردن يان دواى شيريني خواردن ددانهكانت بشو.
- ماودى ددان شتن (۲-۳) خولهك بخايه نيت
- پيوسته ددانهكان له سه رخو بشوين.
- نابيت فلجهى خوار به كار بهيني، چونكه زياني زياتر دهبيت له سووډه كاني.
- به كار هيناني بهتى ددان يو پاكر دنه ودى نيوده ندى ددانه كان، چونكه نيوده ندى ددانه كان به فلجه پاك نابنه وده.

من دواړوژم بويه گرنگى به تهنډروستى ددهم

خواردنى
تەندروست

خواردنى
ناتەندروست

تۆڭ خاوهن بېرىپارى

هېماگانى ھاتوچۇ

پەرىنەۋەي پيادە

پيادە رەۋىك
لە پېنئەۋەيە

مندال لە پېنئەۋەيە

تونىلى پەرىنەۋەي
پيادە

پيادە رۈيشتن
قەدەغەيە

پيادە رۈيشتن
قەدەغەيە

پردى پەرىنەۋەي
پيادە

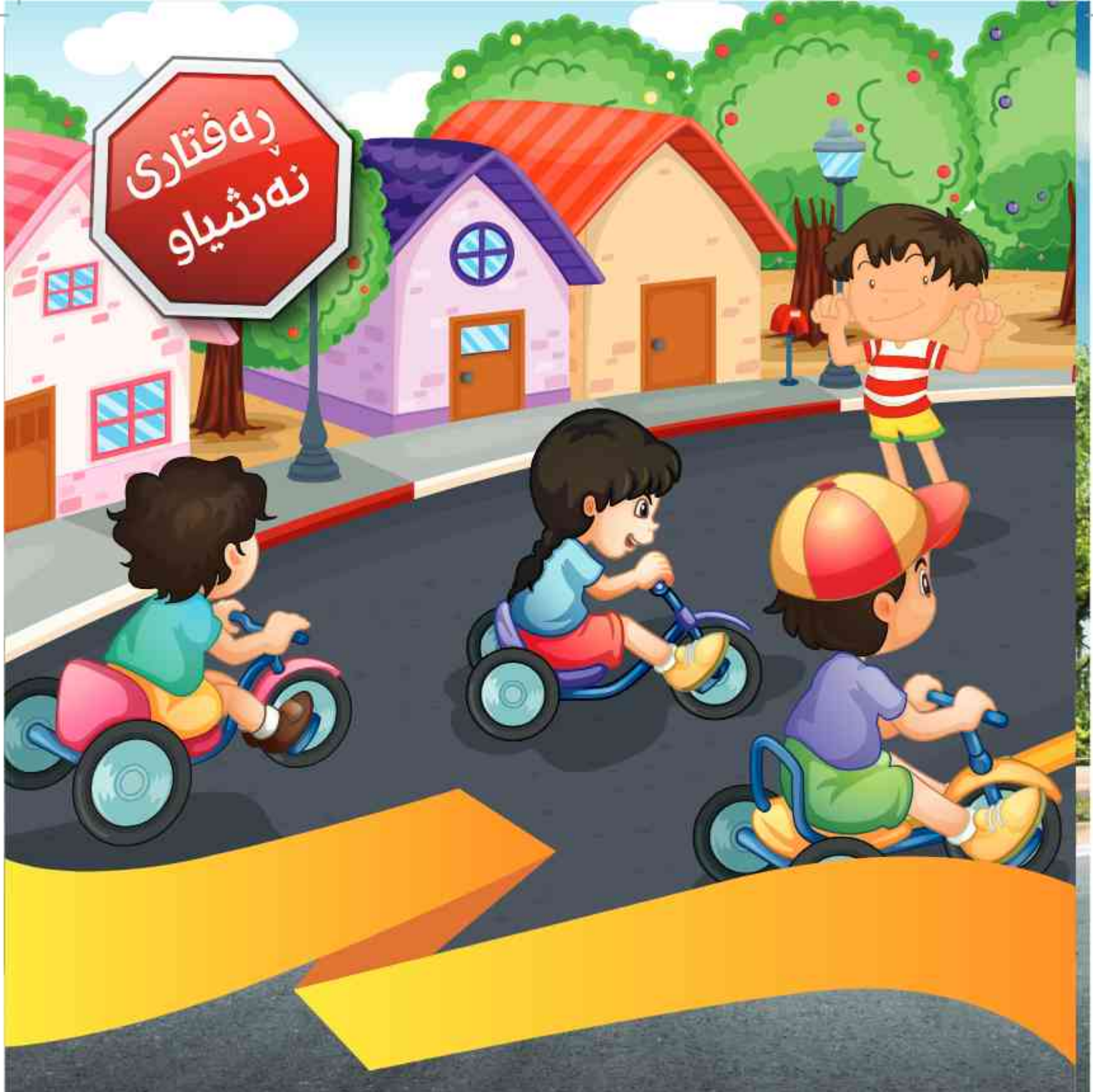
كارکردنى سەرشەقام
لە پېنئەۋەيە

ترافىك لايت
لە پېنئەۋەيە

من بەلېن دەدەم
رېساکانى ھاتوچۇ بپارىزم

دەفتاری
نەنشییاو

هۆنشیاری هاتوچۆ .. دڵنیایی ژیانه

سووده‌گانی خویندانه‌وه

به‌هیزکردنی توانای زمانه‌وانی

۱

به‌هیزکردنی توانای نووسین

۲

زیادکردنی باوره‌یه‌خوبوون

۳

بە خوئندنهوه شتى نوئ دمدۆزمهوه

زياتر بخوئنهوه... زياتر دمبينييت

قوتابى خوئشهويست:
خوئندنهوه دهرگاياهكه بۇ ((رابردوو و ئيستا و دواروؤ)) به بهردموامى كاتيكي
تايبهت ديارى بكه بۇ خوئندنهوه.

پەرەپېدانی بەر دهوام

ئامانجه گانی

١ تامانجى به كه م نه هيشتنى هه ژارى

به كه م تامانجى تامانجه گاننى
به ره پيدانى به ره دهوام به نه بر كردن و
كوژايسى هينانه به هه ژارى به
هه موو جوور و شتو ده گاننى تا سالى

.٢٠٣٠

ئەم پروگرامە بە سېۋىسەرى
رىكخراوى نەتەوہ يەكگرتووہكان بۇ مندانان (يونيسيف) نامادەكراوہ